

Referat - Liviu Rebreanu, Rascoala

Mersul ascendent al creatiei lui Rebreanu culmineaza cu romanul Rascoala aparut la sfarsitul anului 1932. El apare intr-un moment in care problematica social-politica romaneasca este dominata de urmarile grave ale crizei economice din 1929 si, ca o consecinta directa a acestor urmari, de intensificarea tot mai viguroasa a protestelor populare, care aveau sa duca in final la luptele greviste de mare amploare din 1933.

Perioada de zamislire si elaborare a romanului a fost indelungata. Primul gand de a infatisa tema miscarilor taranesti din 1907, i-a venit lui Rebreanu in 1909, indata dupa sosirea lui la Bucuresti, cand ecoul rascoalei taranesti, atat de crunt inabusita era foarte viu pretutindeni. Scriitorul oscileaza intre abordarea dramatica (taranii, apoi Rascoala) si cea epica (ciclu de nuvele Rascoala) a temei, apoi se opreste la roman.

Ca documentare Rebreanu: a) a studiat amanuntit variatele marturii ale vremii, care consemnau razvratarea taranilor; b) a lecturat tot ceea ce s-a scris in domeniul liric, epic si dramatic in vremea aceea; c) a facut investigatii la fata locului, si numeroase convorbiri cu participantii la rascoala, mai ales din satele fostelor judete Arges si Teleorman, in care suferintele inabusite de veacuri au izbucnit mai intens. Documentarea temeinica pe viu i-a fost inlesnita de faptul ca tocmai in aceste parti el avea rude prin alianta, iar mai tarziu si mica lui proprietate de la Valea - Mare langa Pitesti.

Ca si Balzac, Maupassant si Zola, scriind despre tarani, Rebreanu o face din perspectiva adevarului, spulberand imaginea idilica, conventionala a vietii satului. Spre deosebire de acestia insa, autorul Rascoalei creeaza o viziune grandioasa, in care se simte simpatia pentru lumea descrisa, fara a abdica de al principiul obiectivitatii.

Rascoala este un mare roman social, care se desfasoara pe 2 planuri: un plan urmareste viata taranilor din Amara, una din mosiile boierului Miron Iuga; cel de-al doilea plan urmareste existenta unui grup de mosieri si oameni politici, oprindu-se in mod deosebit asupra familiei Iuga. Intre cele doua grupuri penduleaza si grupul arendasilor. Desigur, cele doua planuri nu sunt complet separate, intre ele circula personaje, opinii, momentele de confruntare directa sunt momente conflictuale. De cele mai multe ori, legatura dintre cele doua planuri se realizeaza prin intermediul personajului Titu Herdelea.

Structura. Cartea este compusa din doua parti, fiecare cu cate sase capitole.

Prima parte - Se misca tara! - este o prezentare a conditiilor vietii taranilor si a boierilor, a cauzelor care pregatesc si declanseaza rascoala. Titlurile capitolelor sunt sugestive: Rasaritul, Pamaturile, Flamanzii, Luminile, Friguri, Vestitorii. Miscarea taranilor este descrisa in partea a doua, Focurile. Gradarea cursului actiunii este semnalata si prin titlurile capitolelor din aceasta parte: Scanteia, Flacari, Focul, Sangele, Petre Petre, Apusul.

Compozitia. Romanul incepe cu capitolul Rasaritul si se incheie cu capitolul Apusul. Se deschide si

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

se incheie cu dezbaterea problemei taranesti, aceste discutii conferind simetric constructiei epice. Discutia din tren, in primele pagini ale cartii scoate la iveala deosebiri de vederi cu privire la cauzele mizeriei vietii rurale arendasul Ilie Rogojinaru sustinand ca taranii ar fi saraci ca urmare a lenei si prostiei. In epilog, acelasi Ilie Rogojinaru isi reia consideratiile despre tarani de data aceasta din perspectiva evenimentelor.

Subiectul. Desi romanul cuprinde doua parti, actiunea urmareste trei momente si anume: pregatirea, desfasurarea si reprimarea riguroasa a rascoalei.

Discutiile purtate in jurul pamantului, in toate mediile sociale (mari proprietari, inalti functionari, meseriasi, etc.), unii cautand argumente linistitoare, altii anuntand revolutia care "o sa faca praf Bucurestiul", permit scriitorului o prezentare gradata a "chestiunii taranesti" cum o numeste Grigore Iuga. Scriitorul foloseste tehnica contrapunctului, adancind alternativ sub ochii cititorului secvente dintr-un plan sau altul al actiunii, fiecare actiune sau personaj aflandu-se, pe rand in prim planul povestirii.

Primul plan - eroul colectiv. Revolta taranilor se manifesta intai in conflicte de mai mare sau mai mica intensitate, desfasurate la nivelul unor stari de spirit si la nivelul faptelor care, acumulate, pregatesc rascoala. Atmosfera este de incordare maxima, taranii au ajuns la capatul puterilor: Melinte Heruvimu avea fata galbena, parca ar fi fost bolnav de lingoare, si ochii aprinsi de desperare; Serafim Mogos mormoie ca si cum ar avea un spin in inima, iar Leonte Orbisor marturiseste cu convingere ca din iarna asta nu-i chip de iesit: "ori murim, ori ...". Oamenii incep sa murmure, se agita si ameninta. Vorbele lor cu doua intelesuri, contin intentii ambigue inca: Trifon Guju bate coasa "ca sa fie batuta", Marin Stan isi ocareste boii pentru ca "s-au boierit", iar la hora strigaturile au ceva prevestitor: "foaie verde matraguna, / veselia nu-i a buna". O serie de fapte marunte "irita spiritele": (lui Cercel Ignat i se ia porcul pentru ca n-a platit birul; Aristide, fiul arendasului Platamonu, o batjocoreste pe fata lui Chirila Paun; automobilul Nadinei calca cocosul babei Ioana) altele, repovestite, capata dimensiuni exagerate, soferul Nadinei zgartaie zdravan urechile baiatului care nu vrea sa se dea la o parte din fata masinii. (Pavel Tunsu, tatal baiatului, "plin de ura", amplifica intamplarea - lui Costica, soferul ii sfarteca urechea si apoi "se pune cu palmele si cu picioarele pe dansul, pana l-a facut una cu pamantul".)

La nivelul faptelor acumulate, distingem trei momente importante in declansarea rascoalei. 1) Furtul inventat de Cosma Buruiana, care atrage ancheta executata cu brutalitate de catre de jandarmi (Serafim Mogos e batut), 2) vestea ca Nadina intentionaza sa vanda mosia Babaroga, care ascute conflictul dintre tarani, de o parte si boieri, Miron Iuga si Nadina, arendasul Platamonu si autoritatile de la Bucuresti, de cealalta parte, 3) arestarea invatatorului Dragos. Faptul ii atata pe tarani, care, alarmati din nou, patrund in curtea boiereasca, protestand impotriva arestarii si, in acelasi timp, spunandu-si hotarat pasurile.

in aceasta atmosfera cineva povesteste ca e porunca de la Voda sa se imparta oamenilor pamanturile, iar Leonte Bumbu afla ca in Teleorman taranii umbla "din sat in sat, alungand pe

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

boieri, luandu-le mosiile si dand foc conacelor, ca nu cumva sa se mai intoarca inapoi". Astfel de stiri sosesc din ce in ce mai des; Toader Strambu povesteste ca in Vaideei s-aude ca prin alte locuri oamenii au si pus mana pe ce au putut si-au alungat pe boieri si au inceput sa-si ia fiecare cat pamant ii trebuie.

Reactiile taranilor releva caracterul spontan al miscarii, lipsa de organizare si de perspectiva, faramitarea.

Focul este prevestit de dimineata, cu zori rosii. Carciumarul Busuioc ii spune lui Vasile ca taranii "s-au apucat de revolutie". Miron Iuga vazuse focurile de la Ruginoasa si are si el presimtiri ciudate. O mare energie este descatusata, iar faptele sunt crude, uneori sangeroase: Petre Petre o silueste pe Nadina, Toader Strambu o va ucide, i se plateste fapta lui Aristide Platamonu, colonelul Stefanescu este izgonit din sat, Boiangiu e batut. Abia doua zi, spre asfintit, multimea din Amara, dupa o viermuiala in fata carciumi, unde se incrucisau toate vestile si zvonurile, se indreapta spre conacul lui Miron Iuga si-l ucid.

Dupa furtuna, la porunca lui Petre Petre, toata lumea, cu mic, cu mare iesise in capul satului. taranii au fetele rosii si ochii aprinsi de asteptare. Toti aud vocile involburate, intr-un cor salbatic, asteptand sosirea maiorului Tanasescu si a prefectului Baloleanu. Ca in marile epopei, are loc o infruntare verbala. Reprimarea este sangeroasa. Doua sute de tevi de pusca se indreapta asupra taranilor, dar ei raman darji, nu marturisesc si nu demasca pe cei vinovati a fi conducatorii lor.

Este impresionanta miscarea tumultoasa, caracterul parca aproape cosmic al rascoalei. Taranii traiesc vijelios clipa razbunarii, convinsi ca vor schimba fata lumii.

Conturarea eroului colectiv s-a realizat prin: 1) dimensionarea enorma; 2) amanuntul semnificativ si tehnica detaliului; 3) introducerea elementului fabulos; 4) dezlantuirea se realizeaza panoramic in secvente cinematografice; 5) caracterizarea personajului colectiv de catre alte personaje; 6) limba (ziceri tipice, stilul cenusiu, personificari, epitete cu valoare personificatoare (focul, repetarea unor cuvinte).

Frintasii satului cei care au ceva pamant dar mai vor sa cumpere: Lupu Chiritoiu, Luca Talaba, Serafim Mogos, (Petre Petre).

Al doilea plan

Titu Herdelea oscileaza intre o tabara si alta: este de partea taranilor, carora le ia apararea (e ziarist), dar socoteste o izbanda patrunderea lui in intimitatea marilor proprietari Iuga sau Gogu Ionescu.

Miron Iuga - Grigore Iuga sunt sensibili la soarta tarii, la unitatea neamului.

Miron Iuga darz, puternic, de o vointa inflexibila, autoritar, se considera stapan cu drepturi depline

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

asupra taranilor de pe domeniile sale, le aduce invatator, pe care il inlatura cand vederile acestuia ar putea sa-i submineze autoritatea, se indura de suferintele oamenilor, ii ajuta in momentele grele, energic, se bucura de prestigiu, spirit conservator, de mentalitate feudala, apara vechea oranduire, este lacom de pamant, manifesta dispret fata de mosieri ce-si arendeaza pamantul, orgolios, rigid in mentalitate si gesturi nu admite sa fie contrazis - lucru ce-i va deveni fatal in infruntarea cu Trifon Guju.

Grigore Iuga este mai modernist si mai generos. El vrea pamant in masura in care acesta ii asigura o existenta linistita, este mai apropiat de tarani. Este un spirit contemplativ, un melancolic.

Chiaburii: Filip Ilioara, Marin Stan - manifesta rezerva fata de rascoala, dispret fata de tarani, profitori.

Arendasii - Platamonu, Cosma Buruiana, Gogu Ionescu, Ilie Rogojinaru exploatatori, lipsiti de scrupule.

Colonelul stefanescu - de provenienta obscura; viclean in raporturile cu taranii, evolueaza dupa imprejurari intre brutalitate rigida si amabilitatea prefacuta.
Maiorul Tanasescu calau.

Plutonierul Boiangiu - slugarnic, bland, brutal, schingiuitor in functie de evenimente.
Prefectii: - Baloleanu, Boerescu - demagogi fatarnici.